NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

Rok VIII. Kraków, piątek 13 marca 1925 Nr. 60

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7. Nr. telefonu 779. — Konto czekowe P. K. O. w Warszawie Nr. 141.123 w Krakowie 400.630.

Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi. Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione. Rękopisów redakcya nie zwraca. Za inseraty Redakcya nie odpowiada. Redaktor naczelny przyjmuje od 12 do 1 w południe.

Cena Numeru 15 groszy

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. Zł. 3·40, kwrt. Zł. 10·20
w Krakowie z odnoszeniem do domu „ „ 3·60, „ „ 10·80
Na prowincyi: z przesyłką pocztową „ „ 4·20, „ „ 12·60
Zagranicą: z przesyłką pocztową „ „ 7·00, „ „ 21·00

Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo Zł. 0·10, wiersz. milimetr. 1-szp. Zł. 0·15, nadesłane Zł. 0·40, wiersz milimetr. 1-szp. w tekście Zł. 0·60, wiersz milimatr. 1-szp. na 1-szej stronie Zł. 0·75, gratulacyjne Zł. 8·—, inseraty zamiejscowe o 50%, zagraniczne o 100% droższe.

Odprężenie i znak zapytania

Kraków, 12 marca

(is) Pierwsze trzy dni obrad Rady Ligi narodów przyniosły pewne odprężenie sytuacyi politycznej z punktu widzenia interesów Polski. Powiadamy „pewne“, albowiem doświadczenie uczy, że wiadomości podawane przez rozmaite urzędowe ajencye telegraficzne w sprawach tak skomplikowanych, jak problem paktu gwarancyjnego, zabarwiane bywają tendencyą, która często albo wogóle zakrywa istotny stan sprawy, albo też hołduje systemowi stopniowego informowania społeczeństwa o prawdzie. —

Wyrazem odprężenia są trzy fakty: przełożenie sprawy Protokołu genewskiego z drugiego punktu porządku dziennego na... dalszy wzgl. ad calendas Graecas, jaśniejsze stanowisko rządu francuskiego w duchu interesów Polski i próby wycofania się rządu angielskiego z pierwotnie zajętego stanowiska.

Oficyalny komunikat o pierwszem spotkaniu Herriota z Chamberlainem głosił, że rozmowa toczyła się w serdecznym tonie, co w języku dyplomatycznym oznacza — jak wiadomo — że strony rozeszły się, nie uzgodniwszy swego stanowiska. Niepewne zrazu stanowisko Herriota, które wywołało tak silne zaniepokojenie w Polsce, obecnie uległo zmianie, widocznie pod wpływem nacisku opinii publicznej we Francyi i zapewne także na skutek stanowczych przedstawień min. Skrzyńskiego. Millerand w organie swym „Victoire“ ostrzega rząd Herriota przed przyłożeniem ręki do „czwartego rozbioru“ Polski. Głos ten oznacza zaś opinię całego bloku narodowego. Bez kwestyi odgrywają tu rolę także motywy wewnętrzno-polityczne, tj. dążność do podważenia gabinetu Herriota, nie mniej jednak ta akcya Milleranda, jakkolwiek nie ma nic wspólnego z pacyfikacyą Europy, w tym wypadku popiera słuszne stanowisko Polski. Jeszcze bardziej stanowcze stanowisko zajmuje prawicowy „Matin“, w którym Stefan Lausanne pisze: „Gdyby moja ojczyzna dla świstka papieru (scil. paktu gwarancyjnego) wydała jedną piędź ziemi polskiej, musiałbym zapłonąć ze wstydu przed Francyą“. Jeśli się zważy, że rząd Herriota jest w kwestyi polityki zagranicznej w bardzo wysokiej mierze zależny od bloku prawicowego, bo nic tak we Francyi nie spaja opinii publicznej jak antagonizm niemiecko-francuski, jeśli się uwzględni, [illegible]ad sił politycznych w Reichstagu pr[illegible] raczej szalę na prawo, potęgując te[illegible] podejrzliwość opinii francuskiej, to [illegible], że i Herriot, musiał zgiąć swoją pie[illegible]nię polityczną, która nie odrzucała a[illegible] projektu sojuszu francusko-angielsko-belgijskiego wzgl. sojuszu tych trzech państw wraz z Niemcami i Włochami.

Optymizm nasz, że Francya w rezultacie nie pójdzie na drogę, którąby oznaczała pozostawienie Polski własnemu losowi, okazuje się tedy na razie uzasadnionym.

Sytuacya przedstawia się w tej chwili tak, że Francya nie może zaakceptować paktu 5 państw (bez Polski i Czechosłowacyi), bo to oznaczałoby opuszczenie Polski a w razie konfliktu wojennego Polski z Niemcami — casus belli dla Francyi, zaś Anglia nie może akceptować paktu 7 państw (z Polską i Czechosłowacyą), bo taki pakt, w razie naruszenia go przez Niemcy zobowiązywałby Anglię — do zbrojnej pomocy i uwikłałby ją w sprawy, dla których nie ma zainteresowania. Wypłynął plan kompromisowy, na który rzekomo Chamberlain miał się zgodzić: Anglia przyjmuje pakt gwarancyjny, obejmujący 7 państw, a zatem i Polskę i Czechosłowacyę, z tem, że ewentualność arbitrażu między Niemcami a Polską, co do ich granic nie jest z góry wykluczona. I ta propozycya okazała się jednak dla Francyi nie do przyjęcia, a tem mniej dla Polski. Dla Francyi oznaczałaby ona z góry akces do zmiany traktatu wersalskiego z wszystkiemi jej następstwami, a nadto ewentualność terytoryalnego i gospodarczego wzmocnienia Niemiec a dla Polski — zamianę prawnie nienaruszalnego stanu obecnego na niepewność od wyników arbitrażu.

Tak tedy sprawa ugrzęzła na martwym punkcie a wyrazem tego było przesunięcie sprawy „Protokołu genewskiego“.

Pozostała droga trzecia: przyjęcie „Protokołu genewskiego“. Na to stanowisko zasadnicze cofnął się obecnie Herriot, ażeby przynajmniej uratować „ideologię“ Francyi, skoro układy się rozbiły. Tem samem różnica zdań między nim a Chamberlainem jest w tej chwili głębszą niż była przed trzema dniami, skoro Protokół genewski jest dla Anglii nie do przyjęcia. W tych warunkach zapowiedziane na dziś oświadczenie Chamberlaina przed Radą będzie wedle wszelkiego prawdopodobieństwa marszem żałobnym nad grobem „Protokołu“. Nie jest bowiem prawdopodobnem, aby zasadnicze różnice zdań zostały wyrównane aż do końca posiedzenia Rady. Chamberlain zażąda zapewnie dalszego moratoryum, jak w Rzymie, oświadczy, że dotychczasowe plany miały tylko charakter „informacyjny“, reprezentanci głównych państw wygłoszą kilka pięknych przemówień o szczytności pokoju, o potrzebie rozbrojenia, każdy będzie wychwalał idealizm swego narodu i jego gorącą miłość dla szczęścia ludzkości, wszyscy przyrzekną, że nie ustaną w pracy nad próbami uzgodnienia „Protokołu“, a Protokół — spocznie w archiwach Ligi. Jest to „załatwienie“ sprawy, które poderwie prestige Ligi a horyzont polityczny w Europie uczyni beznadziejnym. Może jednak tą drogą negatywną, tj. wykluczania wszelkich paktów grupowych pogłębi się przekonanie, że tylko pakt ogólny stanowić może gwarancyę dla wszystkich, albowiem pacyfikacya jednej części Europy nie może nastąpić kosztem drugiej części.

Obecny obrót sprawy będzie miał jednak jeden skutek dodatni: wydobędzie na wierzch intencye Niemiec. W miarę wzmagania się we Francyi opozycyi przeciw projektowi Niemiec, wzmaga się i w Niemczech — rzecz charakterystyczna — zwłaszcza na łamach prasy prawicowej opozycya przeciw projektowi Niemiec jako zbytnio wiążącemu ich swobodę — w stosunku do Polski. Miarą szczerości intencyi Niemiec będzie tedy fakt, czy Niemcy zgłoszą oficyalnie i bezpośrednio wstąpienie do Ligi, czy też nie. Na tę drogę przyparcia Niemiec do muru weszedł teraz Herriot domagając się wstąpienia Niemiec do Ligi, ażeby mieć, że tak powiemy wroga we własnem zanadrzu. Najprawdopodobniej jednak Niemcy nie wstąpią teraz do Ligi, skoro przyjęcie ich klauzuli o „pokojowem“ załatwieniu granic wschodnich nie zostało z góry zagwarantowanem, a tem samem cel wstąpienia został udaremniony.

Przyszłość Europy pozostałaby zatem nadal wielkim znakiem zapytania, na który odpowiedź miałyby dać znowu — armaty, bomby i gazy trujące.

Lloyd George proponuje nową konferencyę rozbrojeniową, lecz jest przeciw — „Protokołowi“.

—————o§o—————

Z obrad genewskich

(Telefonem od naszego korespondenta)

Wiedeń, 11. 3. (D) Z Genewy donoszą: Na dzisiejszem posiedzeniu Rady Ligi narodów przyjęto do wiadomości sprawozdanie o akcyi sanacyjnej na Węgrzech. Delegat węgierski złożył podziękowanie Radzie Ligi za zajęcie się losem Węgier.

Ewakuacya zagłębia Saary

(Telegram własny „Nowego Dziennika“)

Genewa. 11 3. (S) Doszło tu do porozumienia pomiędzy przedstawicielami Francyi a delegacyą angielską w sprawie opróżnienia zagłębia Saary. Ewakuacya ma nastąpić w ciągu roku. Garnizon francuski w Zagłębiu ma być sukcesywnie zmniejszany.

Sukces Polski w sprawie Gdańska

Genewa. 11 3. (S) Po kilku rozmowach pomiędzy min. Skrzyńskim a p. Briandem zdecydowano utworzyć komisyę techniczną do spraw gdańskich. Oznacza to sukces koncepcyi gdańskiej przeciwko opinii Gdańska.

Przykrości p. Mac Donela w Londynie.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 11. 3. Sin. P. Ehrenberg telegrafuje do „Przeglądu Wieczornego“ z Genewy: Krążą tu wieści, że pana Mac Donella spotkały pewne przykrości podczas ostatniego pobytu jego w Londynie. Tak np. minister Chamberlain, u którego Mac Donell zapowiedział wizytę, odmówił udzielenia mu audyencyi.

Niemcy będą przyjęte do Ligi we wrześniu?

Genewa, 11. 3 PAT. Wczoraj odbył się cały szereg rozmów poufnych pomiędzy Chamberlainem, Briandem i Hymansem, Erikiem Drummondem i innymi członkami rady Ligi na temat protokołu genewskiego i odpowiedzi dla Niemiec na ich zeszłoroczne propozycye w kwestyi wstąpienia Niemiec do Ligi. Na to memorandum niemieckie część członków rady Ligi chce odpowiedzieć w takiej formie, aby umożliwić Niemcom konkretne zgłoszenie na czerwcowej sesyi rady Ligi wniosku o przyjęcie do Ligi. O ile pogląd ten utrzyma się Niemcy zostałyby na wrześniowym ogólnym zgromadzeniu przyjęte do Ligi. Ta procedura popierana jest przez Anglików. Druga część członków rady proponuje odesłanie tego zagadnienia przed ogólne zgromadzenie Ligi bez dyskutowania go na czerwcowej sesyi Rady. Wychodzą oni bowiem z założenia, że tylko plenum Ligi jest kompetentne, aby dyskutować nad sprawą przyjmowania nowych członków.

Eksodus lewicy z komisyi administracyjnej

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 11. 3 Sin. Na dzisiejszem posiedzeniu sejmowej komisyi administracyjnej omawiano sprawę przydziału referatu o projekcie ustawy w przedmiocie zgromadzeń poselskich na kresach. Przewodniczący komisyi poseł Putek oświadczył, że na konferencyi marszałka sejmu z min. Thuguttem oraz posłami Głąbińskim i Putkiem nchwalono z uwagi na zarzuty konwentu seniorów co do kompetencyi komisyi administracyjnej w rozpatrywaniu projektu ustawy o zgromadzeniach, że projekt ten wbrew wspomnianym zarzutom **powinien** być rozpatrywany przez komisyę administracyjną. Wobec tego przewodniczący wnosi o wyznaczenie referenta.

Pos. **Erdman** (Piast) sprzeciwia się wnioskowi przewodniczącego i proponuje całą sprawę skierować do marszałka, by przesłał ją do komisyi konstytucyjnej. Na podobnem stanowisku stanęli posłowie Wyrębowski (ChN) oraz Zwierzyński (ZLN). Natomiast pos. Prager (PPS) wystąpił bardzo ostro przeciwko projektom prawicy, wykazując że przez przeniesienie sprawy zgromadzeń poselskich do innej komisyi nastąpi dłuższa zwłoka w opracowaniu tak koniecznego projektu ustawy. Komisya konstytucyjna, zaabsorbowana w zupełności konkordatem, nie będzie mogła zająć się ustawą o zgromadzeniach. Mowca zapowiada, że gdyby wniosek pos. Erdmana uzyskał większość, lewica nie weźmie udziału w dalszych obradach komisyi.

Mimo to w głosowaniu **uchwalono większością jednego głosu** wniosek pos. Erdmana o odstąpienie sprawy zgromadzeń poselskich na kresach komisyi konstytucyjnej. Wobec tego przedstawiciele lewicy opuścili salę obrad.

Jak to czasem urozmaicone są nudne posiedzenia sejm. komisyi

Niezwykła historya o petycyi 400 Wielkopolan, o „astrobiologu“ i żydowskiem szczepieniu ospy.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 11. 3 Sin. Na dzisiejszem posiedzeniu sejmowej komisyi zdrowia publicznego odczytał przewodniczący pos. Weiuzieher (Koło Żydowskie) petycyę, która zrazu przeszła przez ręce prezydenta Rzeczypospolitej, a następnie przesłano ją do komisyi zdrowia. Oryginalna petycya nosi podpis redaktora „Głosu Wielkopolski“ wychodzącego w Bydgoszczy p. St. Nowakowskiego, poczem figuruje na niej 400 podpisów prezesów najrozmaitszych instytucyi społecznych oraz podpis „prezesa konferencyi prezesów“, a wreszcie podpisy zwyczajnych obywateli Wielkopolski. Petenci proszą o umożliwienie praktyki lekarskiej i wydanie dyplomu lekarskiego niejakiemu Antoniemu Sękowskiemu — „astrobiologowi“. Na poparcie prośby petenci załączają broszurę owego Sękowskiego, na zasadzie której miałoby nastąpić nadanie mu dyplomu lekarskiego.

Z brosznry załączonej do petycyi wynika, że „astrobiolog“ Sękowski **nazywa całą medycynę dzisiejszą — wymysłem żydowskim.** Szczepienie ochronne przeciw ospie obmyślili Żydzi, w rzeczywistości jest ono szkodliwem dla zdrowia. **Koch, Pasteur, Ehrlich, Wassermann i tylu innych są żydami** i metody ich leczenia są zupełnie fałszywe, bo żydowskie. Natomiast autor zdołał przejrzeć tajniki duszy ludzkiej i umiejscowił siedzibę duszy pomiędzy ciałkami krwi. W dalszym ciągu wywodzi autor że wszyscy ci, którzy wykryli srodki lecznicze przeciwko tyfusowi, gruźlicy i syfilisowi byli **zwyczajnymi oszustami.** W rezultacie jako jedyną racyonalną metodę leczenia zaleca autor **własną metodę „astrobiollogiczną“,** wolną od wpływu żydowskiego...

Czytaniu petycyi 400 Wielkopolan towarzyszyła ogólna wesołość członków komisyi, będących przeważnie lekarzami. Oczywiście, komisya jednomyślnie uchwaliła przejść do porządku dziennego nad ową petycyą.

Następnie przydzielono referat o ustawie w przedmiocie uprawiania techniki dentystycznej pos. Falkowskiemu (ZLN).

Min. reichswehry Gessler kandydatem prawicy na prezydenta

(Telefonem od naszego korespondenta)

Wiedeń. 11 3. (D) Z Berlina donoszą, że stronnictwa prawicowe postanowiły zgodnie wysunąć kandydaturę ministra Reichswehry Geslera na prezydenta Rzeszy. Kandydatura Luthra upadła. Natomiast centrum pozostaje nadal przy kandydaturze dra Marksa.

Syonistyczne gniazdo kontrrewolucyi-zarekwirowane

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa, 11. 3. (M) Z Moskwy donosi Żat: WCIK ukraiński postanowił zarekwirować jedną z największych synagog w Odessie, znaną pod nazwą „synagogi brodzkiej“ na rzecz instytucyi proletaryackiej.

Władze sowieckie podają, jako powód rekwizycyi, iż synagoga była gniazdem syonistycznej kontrrewolucyi.

Agitacyjna podróż rządu sowieckiego

Moskwa, 11. 3 PAT. Po zamknięciu obrad CIKa w Tyflisie, rząd sowiecki w osobach Rykowa, Cziczerina, Rakowskiego i innych podjął podróż po Armenii.

Rząd jugosłow. zamierza unieważnić mandaty partyi Radicza

Białogród, 11. 3 PAT. Rada ministrów uchwaliła wczoraj unieważnić na podstawie ustawy o ochronie państwa mandaty tych przywódców chorwacko republikańskiej partyi chłopskiej, co do których istnieją dowody, że utrzymywali stosunki z Moskwą. Co do innych mandatów tego stronnictwa rząd poweźmie uchwałę prawdopodobnie jeszcze w ciągu dnia dzisiejszego. Przypuszczalnie będą unieważnione mandaty tych posłów, przeciw którym podniesione zostały poważne oskarżenia. Komitet wykonawczy opozycyi odbył naradę [illegible] opozycyi na wypadek unieważni[illegible] stronnictwa Radicza. Decyzyi def[illegible] nie powzięto jeszcze, natomiast w kołach opozycyi [illegible], że gdyby mandaty stronnictwa Rad[illegible] unieważnione, wówczas blok narodowego porozumienia [illegible] będzie opuścić skupczynę.

Przed dymisyą ministra reform rolnych?

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa 11 3. (Sin) Na dzisiejszem posiedzeniu komisyi budżetowej sejmowej przedstawiciel najwyższej Izby kontroli zakończył swe sprawozdanie poczem zabrał głos p. minister reform rolnych Kopczyński. Przemówienie ministra wywarło bardzo złe wrażenie, tak, że ogólnie liczą się z możliwością dymisyi ministra Kopczyńskiego.

Delegacya przemysłu konfekcyjnego u Grabskiego

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 11. 3 Sin. W dniu dzisiejszym zjawiła się u premiera Grabskiego delegacya, złożona z przedstawicieli przemysłu konfekcyjnego w Polsce. Po zreferowaniu postulatów związku przemysłowców konfekcyjnych przez prezesa związku Ostrowskiego, wygłosił dłuższy referat o znaczeniu i postulatach przemysłu konfekcyjnego w Polsce p. Battaglia. Po przemówieniach przedstawicieli poszczególnych gałęzi przemysłu konfekcyjnego, zabrał głos dyrektor departamentu celnego ministeryum skarbu który oświadczył, iż postulaty przemysłu konfekcyjnego znajdują pełne zrozumienie rządu. Podobne oświadczenie złożył delegacyi premier Grabski.

Komunikacya powietrzna Malmo-Konstantynopol

Przez Warszawę i Łódź.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 11 3. (Sin) Wedle doniesienia pism sztokholmskich, rząd polski rozpoczął rokowania ze szwedzkiem towarzystwem komunikacyi powietrznej utrzymującem komunikacyę samolotową na przestrzeni Gdańsk—Warszawa—Lwów, w sprawie rozszerzenia komunikacyi na Kopenhagę i Malmo z jednej strony a na Bukareszt i Konstantynopol z drugiej. Lot z Malmo do Warszawy trwałby 6 godzin, z Warszawy do Konstantynopola jeden dzień. Dnia 24 marca ma się odbyć konferencya zainteresowanych państw w Kopenhadze.

Sąd apelacyjny zatwierdził wyrok przeciwko redakt. „Gazety Warszawskiej.“

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa, 11. 3 Sin. Sąd apelacyjny w Warszawie wydał dziś wyrok w sprawie redaktora „Gazety Warszawskiej“ p. Zygmunta Wasilewskiego, który w swoim czasie nazwał działalność Komitetu uczczenia pamięci prezydenta Narutowicza — szantażem i prowokacyą, został skazany przez sąd okręgowy na 7 dni aresztu. Sąd apelacyjny po wysłuchaniu wywodów obrońcy adw. [illegible]skiego **zatwierdził w całej osnowie wyrok [illegible]kręgowego.**

Przedstawiciel[illegible]acyi Rockefellera w Warszawie

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 11. 3 PAT. Pisma donoszą, że w Warszawie bawią obecnie pełnomocnicy fundacyi Rockefelera Wells i dr Weve, którzy przybyli celem zaznajomienia się z polskimi urządzenia sanitarnemi. Pełnomocnicy wyjeżdżają 11/3 do Stanisławowa.

OBNIŻENIE CŁA NA MACĘ. W tych dniach ukaże się rozporządzenie Min. Skarbu i Min. Przemysłu i Handlu wprowadzające ulgi celne dla macy żydowskiej. Cło wynosić będzie 40 proc. taryfy normalnej.

Na marginesie „5 czy 7"

P. St. Grabski za „konsekwentną i mądrą polityką" wobec mniejszości narodowych. — Wywijanie szabelką. — P. Stroński tylko dyplomatą, a p. Ołtaszewski — mentorem.

Rzadko kiedy możemy się zgodzić z polityką endecyi. Ale na purym dostaliśmy od p. St. Grabskiego, redaktora naczelnego „Słowa Polskiego", posła na Sejm i wybitnego członka stronnictwa narodowo- demokratycznego artykuł, który jest dla nas bardzo miłą niespodzianką. Zacytujemy końcowy ustęp tego artykułu, a czytelnicy zrozumieją chyba, dlaczego ten podarek purymowy prawdziwą nam sprawił niespodziankę. P. Grabski po dłuższej analizie międzynarodowego położenia Polski dochodzi do tej oto konkluzyi:

> 3. Siłę państw opinia ta mierzy a) stanem ich waluty i budżetu, b) trwałością rządów, c) stopniem wewnętrznej ich równowagi społecznej i politycznej, d) jednolitością narodu wobec niebezpieczeństw zewnętrznych, e) stosunkami bezpieczeństwa w kraju f) liczbą przyjaciół w świecie międzynarodowym.
>
> Równowagę budżetu i trwałą walutę już mamy. Posiadamy sojusze z Francyą i Rumunią. Polepszyły się nasze stosunki z Czechosłowacyą. Ustalił się szczery przyjazny stosunek Rzpltej ze Stolicą Apostolską. Możemy i powinniśmy rozszerzyć jeszcze więcej system naszych sojuszów polityczno- wojskowych. Stosunki społeczne są u nas spokojniejsze, niż w wielu innych krajach. Dla ostatecznego ich jednak utrwalenia trzeba jaknajszybciej przystąpić do rzetelnego przeprowadzenia reformy rolnej. Oddziała to też dodatniej na stabilizacyę wewnętrznego naszego życia politycznego. A wzmożenie bezpieczeństwa na kresach osiągnąć można i należy przez dostosowanie metod tamtejszej naszej administracyi do poziomu kulturalnego i prawnych pojęć miejscowej ludności oraz konsekwentną, rozumną politykę wobec mniejszości narodowych.
>
> Jedynem naprawdę skutecznem i trwałem zabezpieczeniem całości naszych granic jest wewnętrzna konsolidacya państwa.

Ileż to razy wskazywaliśmy na nierozerwalny związek między naszą polityką zagraniczną a wewnętrzną konsolidacyą naszego państwa! Jesteśmy więc tego samego zdania, co p. St. Grabski teoretyk endecyi i czołowa figura tego stronnictwa. Razem z nim żądamy „konsekwentnej i rozumnej polityki" wobec mniejszości narodowych. Ciekawi tylko jesteśmy „treści" tej polityki, jak w praktyce wyglądać ma ta rozumna polityka. Czekajmy cierpliwie, a może p. Grabski powie nam trochę więcej niż same tylko ogólniki.

Inne zupełnie konsekwencye wyciąga „lewicowy piłsudczyk", w „Kuryerze Porannym". Widzi już przed sobą widmo nowej wojny światowej i przy ogniu tej wojny chciałby przeforsować ustawę o najwyższych władzach wojskowych, którąby umożliwiła marszałkowi Piłsudskiemu powrót do władzy. Wywija więc śmiało szabelką papierową i drwi z tych wszystkich, którzy nie pojmują całej zgrozy sytuacyi, używając nawet humoru, by swych oponentów z gen. Sikorskim na czele zapędzić w kozi róg.

> W Polsce jest taki olbrzymi procent ludzi wiecznie skwaszonych i zgorzkniałych, że paraliżuje on zmysł humoru. Temu należy przypisać że członkowie gabinetu p. Grabskiego nie spostrzegają, jak wesołą poczynają oni grać rolę w tej całej kwestyi obrony państwa, stającej się z dnia na dzień, z godziny na godzinę coraz bardziej aktualną, coraz bardziej decydującą o losach państwa.
>
> Nie można postępować tak, jakby się po wszystkie czasy zrezygnowało z prawa odwołania się do „ultima ratio" a na szpaltach dziennika wywijać papierową szabelką. Być może, że panowie nie widzicie tej śmiesznej sprzeczności, ale nie sądźcie, by wszyscy na świecie byli tak naiwni! Jest to zbyt ryzykowna kalkulacya.
>
> Trzeba w sprawach związanych z obroną państwa zacząć postępować inaczej i to zupełnie inaczej, jeżeli chce się, by słowo: wojna, nie wywoływało śmiechu pustego czy litości, o trwogę lub choćby cień trwogi.

P. Stroński zachowuje spokój i całą swą uwagę poświęca perypetyom tej gry dyplomatów. Nie traci zimnej krwi i taki nam daje „stan ogólny" całej sprawy:

> Wynik rozmów paryskich można streścić tak, iż sojusz ścisły Trzech Państw zachodnich uznany jest za niemożliwy przez Anglię, a układ odrębny zachodni Pięciu Państw, z włączeniem Niemiec, odrzucony jest przez Francyę. Zostaje możliwość układu Siedmiu Państw, lub więcej, ale tu Anglia dopuszcza nierównorzędność zachodu i wschodu a Francya jej nie dopuszcza. Różnica głębsza tkwi w tem, że Francya uznaje tylko nietykalność ogólną i całkowitą Traktatu Wersalskiego, a Anglia widzi możliwość zmian wschodniej granicy Niemiec w drodze rokowań pokojowych. W każdym razie układ z Niemcami możliwy jest tylko po wstąpieniu ich do Ligi Narodów bez zastrzeżeń.
>
> W tym stanie rzeczy wrażenie ogólne jest takie, że poza rozmowami genewskiemi, zbliżenie poglądów angielskich i francuskich będzie wymagało jeszcze dłuższych rokowań.

P. Czesław Ołtaszewski z „Republiki" ma wprawdzie swój „odmienny plan" polityki, ale go nie rozwija, bo woli się zabawić w historyka, rozpatrującego historyę pod kątem widzenia: „gdyby". Szkoda wielka, że nie był ministrem spraw zagranicznych bo by nam wtenczas swój odmienny plan nieco odsłonił. Na razie musimy się zadowolić taką lekcyą:

> Nie pora na tem miejscu rozwijać planu polityki zagranicznej, która przyniosłaby inne owoce, ale trzeba przecież wspomnieć o jednym momencie, który wspaniale nadawał się przed dwoma zgórą laty do udaremnienia wszelkich prób zmiany terytoryalnej granic Polski. Był to okres walki o Zagłębie Ruhr, gdy Polska, mimo to, iż oddalona była geograficznie od miejsca zatargu, mogła jednak postawić swoje warunki, mogła zażądać zarówno od Francyi jak i od Niemiec tego rodzaju gwarancyi, które udaremniłyby w zupełności obecne żądania i próby zmiany granic Rzeczypospolitej.

Tak więc poznaliśmy polityka, wybiegającego myślą po za rogatki, polityka — dyplomatę zajmującego się tylko obecnym stanem rzeczy, polityka—pobrzękującego szabelką i polityka—mentora.

Cztery typy polityków. Ale nową drogę wskazuje nam p. St. Grabski, o ile tylko będzie na tyle „konsekwentnym i rozumnym" i — odważnym, by na nią wkroczyć i hasłu swojemu nadać treść faktycznie „rozumną".

Ansi.

O traktat handlowy z Rosyą

Na marginesie ostatnich zakupów „Wniesztorgu" w Łodzi.

(Od naszego korespondenta łódzkiego).

Łódź, 9 marca.

Do Łodzi przybył szef departamentu eksportu i importu przy misyi sowieckiej „Wniesztorgu" w Warszawie p. Nachamson, który zakupił większe transporty manufaktury. Misya „Wniesztorgu" jest niezmiernie doniosłym wypadkiem dla Łodzi. Pierwsza transakcya została przeprowadzoną z „Widzewską Manufakturą", gdzie zakupiono 30 tysięcy sztuk białego towaru, przeważnie tzw. „setki". Pozatem rozpoczęła misya pertraktacye z firmą Etingon (zw. „polskim Stinesem), która miałaby dostarczyć białych towarów z fabryk Poznańskiego, Kestenberga i z zakładów Schlösserowskich. Misya prowadzi pertraktacyę z firmą Scheiblera co do towarów białych i pościelowych.

Wreszcie rzekomo ma już być zawarta jeszcze jedna tranzakcya z Groslajtem.

Znamiennym jest, iż „Wniesztorg" przystępuje do stosunków handlowych jeszcze przed zawarciem konwencyi, co dowodzi życiowej konieczności tych stosunków.

Dla niektórych działów naszego przemysłu nie ma wogóle rynku zbytu, jak np. dla branży wełnianej, która miała zbyt w Rosyi. Zapotrzebowanie było tak wielkie, iż wszystkie bez wyjątku fabryki wełniane pracowały intenzywnie. Przed wojną Łódź nie obawiała się konkurencyi, zagranicznej lub Moskwy, gdyż posiadała dobry, zorganizowany aparat wojażerski, a pod względem jakości i taniości stała na pierwszym planie. Wojna światowa stała się dla przemysłu wełnianego okresem przełomowym. Przemysł został zniszczony. Jedynie odzyskanie rynku rosyjskiego przyczynić się może do ożywienia tętna życia gospodarczo-handlowego w Polsce, a do tego potrzebnem jest zawarcie traktatu handlowego z Rosyą. Rozkwit przemysłu włókienniczego odbije się na innych gałęziach przemysłu, co stłumi bezrobocie, uwolni Skarb Państwa od balastu i zapewni Polsce czynny bilans handlowy, a wreszcie przyczyni się do znacznego wzrostu napływających podatków. Trzeba przyznać, że nie zawsze bolszewicy chcieli zasiadać z nami przy zielonym stoliku. Nie od rzeczy będzie przypomnieć kiedy po Europie wiał przychylny wiatr dla sowietów, gdy stało się dla nich możliwem zawarcie traktatu handlowego z Anglią i Francyą, ukazały się artykuły Rosenblata w urzędowym organie gospodarczym rządu „Ekonomiczeskaja Żyźń", w których ten ostatni dowodził konieczności rewizyi traktatu Ryskiego, uzasadniając ją potrzebą nawiązania stosunków handlowych, co bez zmiany niektórych klauzul traktatu jest jakoby niemożliwe. Oczywiście artykuły te wywołały wiele wrzawy w prasie polskiej i wówczas nie było mowy o zawieraniu traktatu handlowego z Rosyą. Karta jednak obecnie znowu się zmieniła, kurs filosowiecki na zachodzie zmienił się i bolszewicy stali się znowu skłonniejsi do nawiązania stosunków handlowych z Polską. Zawarcie traktatu handlowego leży w interesie obu stron, a obecna konjunktura polityczna sprzyja zawarciu traktatu handlowego. O ile nadzieje pokładane w zadzierżgnięciu węzłów handlowych z dawnym głównym odbiorcą naszych wyrobów nie zawiodą, Łódź może patrzeć z otuchą w przyszłość i spokojnie czekać lepszych czasów, które być może, są już nie dalekie.

M. W-r.

Traktat handlowy angielsko-polski rozciągnięty na Palestynę

Wczoraj zamieściliśmy krótką wzmiankę o rozciągnięciu traktatu polsko-angielskiego na Palestynę. Obecnie podajemy dosłowny tekst odnośnego obwieszczenia, jakie ukazało się w Urzędowym Dzienniku Rządu palestyńskiego. Jak wiadomo, przewidywał zawarty w dniu 26 listopada 1923 r. traktat handlowy polsko-angielski (art. VIII i X), że rozciągnięcie jego postanowień na dominia, kolonie oraz terytorya mandatowe angielskie zależne jest od decyzyi rządu angielskiego.

Na podstawie tych artykułów rząd angielski zawiadomił rząd Rzeczypospolitej Polskiej o swojem życzeniu, aby postanowienia powyższego traktatu były stosowane do terytoryum Palestyny.

* * *

Urzędowy Dziennik Rządu palestyńskiego zawiera pod datą 1 lutego br. następujące obwieszczenie, zatytułowane: Traktat handlowy i nawigacyjny między Zjednoczonem Królestwem a Polską.

„Rząd Jego Kr. Mości przystąpił odnośnie do Palestyny do traktatu handlowego i nawigacyjnego zawartego między Polską a Zjednoczonem Królestwem dnia 26 listopada 1923 a ze strony Rządu Polskiego zawiadomiony został Rząd Jego Kr. Mości, że przyjął to przystąpienie do wiadomości."

„Wedle brzmienia traktatu obywatele Palestyny oraz towary, produkta i fabrykaty Palestyny będą w Polsce tak traktowane pod każdym względem jak obywatele i towary najbardziej uprzywilejowanych obcych państw.

„To traktowanie odnosić się będzie do wszystkich spraw stojących w związku z handlem, żeglugą i tranzytem i w ogólności we wszystkiem, co dotyczy opłat, należytości, formalności i czynności handlowych, osiedlania się obywateli palestyńskich w Polsce, wykonywania przez nich handlu, przemysłu i zawodów oraz opłacania podatków".

Jak z tego — dosłownie podanego — ogłoszenia rządowego wynika, „klauzula największego uprzywilejowania" rozciągnięta już jest na Palestynę.

Trudności zatem na polu handlu, emigracyi, paszportów i wiz, na które jeszcze w ostatnich czasach w Sejmie skarżono się — automatycznie powinny ustać.

—oSo—

Rokowania w sprawie rozszerzenia Jewish Agency

Szczegóły konferencyi prof. Weizmana z przedstawicielami żydostwa amerykańskiego z dnia 1 marca. — Zadania „Investement Corporation"

Niedawno donieśliśmy pokrótce o uchwale konferencyi przedstawicieli żydostwa amerykańskiego w sprawie udziału w „Jewish Agency". Dotąd nie nadeszły jeszcze dokładne sprawozdania o rokowaniach. Poniżej podajemy sprawozdanie telegraficzne przesłane w pierwszym dniu konferencyi z New Jorku do Egzekutywy syonistycznej w Londynie.

1 marca odbyła się konferencya przedstawicieli bezpartyjnych Żydów w Ameryce, stojących dotąd zdala od ruchu syonistycznego. Zadaniem konferencyi było powzięcie uchwały w sprawie wstąpienia do „Jewish Agency", z którą władza mandatowa ma się naradzać w sprawie odbudowy żydowskiej siedziby narodowej w Palestynie. Przewodniczącym konferencyi był znany przywódca żydostwa amerykańskiego **Louis Marshall**.

Po kilku przemówieniach złożył prelegent światowej organizacyi syonistycznej prof. Chaim Weizman następujące oświadczenie odnośnie do funkcyi rozszerzenia agencyi.

„Bezpośrednio po przystąpieniu rozszerzonej „Jewish Agency", jako przedstawicielki całego żydostwa do spełniania swoich funkcyi organizacya syonistyczna nie będzie więcej Jewish Agency. Nowa „Jewish Agency" będzie uchwalała budżet dla Palestyny. Liga narodów zostanie wezwana do zmiany 4 par. mandatu palestyńskiego w tym duchu, że „Jewish Agency" będzie zastąpioną tak przez organizacyę syonistyczną jakoteż przez te niesyonistyczne elementy, które pragną współpracować w odbudowie żydowskiej siedziby narodowej".

Konferencya powzięła jednomyślną uchwałę w sprawie wstąpienia do „Jewish Agency" zgodnie z wnioskiem prof. Weizmana. W tej samej rezolucyi wezwała konferencya nową „Jewish Agency" do zwrócenia uwagi, że „Keren Hajessod" winien służyć jako instytucja finansowa rozszerzonej „Agency". Uchwalono, by Rada i egzekutywa „Jewish Agency" składała się w połowie z przedstawicieli organizacyi syonistycznej, w drugiej zaś połowie z nie syonistów.

* * *

W tymsamym czasie odbyło się posiedzenie rady „Palestyńskiego towarzystwa ekonomicznego" (tak zwie się palestyńskie towarzystwo inwestycyjne), stworzonego przez tych samych amerykańskich przywódców żydostwa, którzy wstąpili do „Jewish Agency". Po sprawozdaniu tymczasowego dyrektoryum z dotychczasowej działalności wybrała rada prezydyum towarzystwa. Prezydentem wybrano znanego fachowca na polu finansów i banków Bernarda Fleksnera. Jako wiceprezydent. wybrano Louis Marshalla i Herberta Lemana. Do zarządu wszedł również Feliks Warbourg (przewodniczący Jointu).

W imieniu prezydyum nowego towarzystwa oświadczył p. Fleksner m. in., że pracę „Palestine Economic Corporation" zorganizują w Palestynie fachowcy i mężowie zaufania, mieszkający stale w Palestynie.

—oSo—

Biuro Informacyjne dla spraw handlu i przemysłu w Palestynie

Niedawno założone przy Centralnym Komitecie Organizacyi Syonistycznej w Polsce w Warszawie biuro informacyjne dla spraw handlu i przemysłu w Palestynie rozwinęło żywą działalność. M. in. z inicyatywy biura powyższego odbyły się zebrania organizacyjne kilku grup kapitalistów, mających zamiar stworzyć w Palestynie większe przedsiębiorstwa przemysłowe.

Biuro Informacyjne przy C. K. Org. Syon. w Polsce udziela jaknajdokładniejszych informacyi dotyczących zakładania w Palestynie przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych. Biuro jest czynne codziennie prócz piątków i sobót od 6 do 8 wiecz. w lokalu Org. Syon. (Warszawa, Nalewki 2a, pokój 21). Opłata za informacje ustne wynosi 3 złote, za pisemne pięć złotych (gotówką lub znaczkami pocztowymi).

Kongres „Bnei Brith" w St. Zjednoczonych

Berlin, (ŻAT). Przewodniczący związku niemieckich rabinów, Wielki Mistrz niemieckiej loży „Bnei Brit", dr Baeck udaje się wkońcu bm. w podróż do Ameryki. Głównym celem jego podróży jest wzięcie udziału w Kongresie lóż amerykańskich, który odbędzie się w Atlantic City. Otwarcie kongresu nastąpi 20-go kwietnia rb. W kongresie weźmie udział przeszło 120 delegatów.

Jak wiadomo ma kongres w Atlantic City powziąć definitywną uchwałę w sprawie udziału członków „Bnej Brith" w pracach światowej Organizacyi syonistycznej.

—o-o—

Trzecia doroczna konferencya „Hechalucu" w Niemczech

Berlin. (ŻAT.) W Berlinie zakończyła niedawno swe obrady trzecia doroczna konferencya „Hechaluzu" w Niemczech. W konferencyi brało udział przeszło 50 delegatów. Konferencyę zagaił dr. Nagler. W imieniu egzekutywy światowej organizacyi Hechaluz złożył sprawozdanie p. Szapiro. P. Rudel wygłosił referat o istocie „Hechaluzu".

Konferencya uchwaliła nowy statut, na mocy którego każdy chaluz zobowiązany jest należeć jednocześnie do Zjednoczenia związków zawodowych w Palestynie. Przyjęto szereg rezolucyi m. in. o rozszerzeniu pracy kulturalnej wśród chaluzim, o odbudowie Palestyny i inne.

Uczczenie otwarcia Uniwersytetu hebrajskiego przez gminę żydowską we... Lwowie.

Lwów. (Kor. wł.). W wielkiej sali posiedzeń Gminy Żyd. odbyło się onegdaj pod przewodnictwem prof. dra Allerhanda zebranie szerszego z blisko 100 osób złożonego komitetu obywatelskiego poświęcone naradom nad sposobem uczczenia przez Żydostwo lwowskie w dniu 1 kwietnia otwarcia Uniwersytetu Hebrajskiego w Jerozolimie. Po referacie dra M. Dogilewskiego rozwinęła się obszerna dyskusya, w której wyłoniły się liczne projekty przeprowadzenia uroczystości. Celem rozpatrzenia wyłonionych w dyskusyi wniosków wybrano komitet prezydyalny, złożony z przedstawicieli wszystkich warstw ludności żydowskiej we Lwowie. (U nas ciągle „sza", a sprawa przecież jest publiczna, a nie tylko zakulisowa, a Kahał wszak „przewodzi" ludności żydowskiej, ma ją wychowywać w miłości dla narodu. Prawda? Red. N. Dz.).

—o-o—

Sprawa mniejszości narodowych na IV. zjeździe Zw. Strzeleckiego

W niedzielę dnia 8 marca br. rozpoczął w Warszawie swe obrady IV. zjazd Zw. Strzelec. Referat o ideologii strzeleckiej miał p. Czaki, który przedłożył następującą deklaracyę, jednogłośnie następnie przyjętą:

> W przyjętej deklaracyi Związek stwierdza, że uważając siebie za spadkobiercę Zw. Strzeleckiego z przed wojny, postawił sobie za cel, by bronić zdobytą niezawisłość Państwa. Wobec niebezpieczeństw, jakie Polsce grożą od jej sąsiadów Zw. uważa za konieczne takie unormowanie stosunków z mniejszościami nar. w Polsce, jak i z państwami i narodami, zagrożonemi przez wspólnych wrogów, któreby umożliwiło zjednoczenie maximum sił do obrony swych granic, co możliwe jest tylko na gruncie idei demokratycznej, w myśl zasady: wolni z wolnymi równi z równymi. Uważając za konieczną współpracę Związku z armią polską, której Zw. może być pomocny w przysposabianiu wojskowem obywateli — deklaracya wypowiada się za skróceniem czasu służby dla poborowych.

Na zjazd przybyło 164 delegatów ze wszystkich dzielnic Polski, reprezentujących niespełna 90 obwodów (1500 oddziałów), w których skupia się około 55 tysięcy członków.

—o-o—

Zbezczeszczenie świątyń żyd.

Ryga (ŻAT). Wśród tutejszej ludności żydowskiej panuje wielkie oburzenie z powodu niesłychanego czynu shańbienia starego beth-hamidraszu w Rydze. Gdy stary sługa bożnicy przybył w poniedziałek rano dn. 2 bm. do beth-hamidraszu, oczom jego przedstawił się straszny obraz spustoszenia. Arka Przymierza była naoścież otwarta, święte rodały leżały podarte na ziemi, całe wewnętrzne urządzenie synagogi było doszczętnie zdemolowane, a wszystkie szyby wybite. Zawiadomiono policyę, która rozpoczęła energiczne śledztwo. W pobliżu synagogi znaleziono topór, który okazał się własnością mieszkającego w sąsiedztwie ślusarza. Ślusarz został aresztowany. Poseł na Sejm łotewski rabin Dubin odbył w sprawie powyższej dłuższą konferencyę z łotewskim ministrem spraw wewnętrznych. Minister przyrzekł rabinowi Dubinowi przeprowadzenie jaknajenergiczniejszego śledztwa.

ŻAT-czna doniosła już w swoim czasie o zamachu dynamitowym na synagogę w Rydze. Bomba eksplodowała, niszcząc część zewnętrznej fasady beth-hamidraszu. Na szczęście ofiar w ludziach wówczas nie było.

* * *

Wiedeń (ŻAT). W synagodze miasta Salojkraszna w Transylwanii nastąpiła silna eksplozya gazów. Cały gmach synagogi został doszczętnie spalony. Z wielkim trudem udało się wydobyć z płomieni święte rodały. Szames i kilku Żydów, obecnych w czasie katastrofy w synagodze odniosło ciężkie obrażenia cielesne. Stan ich jest bardzo groźny.

„Kuryer warszawski" o polityce syonistów polskich

„Kuryer Warszawski" z 8 marca zamieścił artykuł wstępny, pt. „Polityka syonistów polskich". Autor artykułu (pan senator Koskowski), cieszy się z tego, że od kilku lat Żydzi wchodzą na drogę jawnego rozważania tych także spraw, które wchodzą do ogólnej polityki żydowskiej. Miałoby to wedle autora oznaczać zapowiedź „likwidacyi okresu konspiracyi żydowskiej". Widać stąd, jak ważną rolę odgrywa u p. senatora Koskowskiego psychotyczny lęk przed urojonem mocarstwem anonimowem. O utworzeniu zjednoczonej organizacyi syonistycznej na ostatnim zjeździe autor słusznie powiada, że konsolidacya żydostwa polskiego postąpiła znowu naprzód. Wreszcie znaczną część artykułu poświęca autor sprawie palestyńskiej i twierdzi że „propalestyńczycy mają w narodzie polskim naturalnych sojuszników". Ta uwaga odsłania znakomicie stosunek autora do sprawy palestyńskiej. Wreszcie uroił sobie autor jakieś podbojowe państwo syońskie, które, jakoby miało z Jerozolimy sięgnąć po władzę nad światem. Dążność syonizmu do wytworzenia w Palestynie sprawiedliwych haseł społecznych i humanitarnych, któreby światu dały znowu, jak to już raz w historyi się stało dzięki narodowi żydowskiemu, impuls do zbratania ludów, uważa autor podejrzliwie za jakiś pęd ku hegemonii. Do przypuszczenia tego daje mu asumpt źle zrozumiany artykuł Asza pt. „Prima aprilis". Kończy autor uwagą: „Otwarcie za trzy tygodnie uniwersytetu hebrajskiego w Jerozolimie stanie się zapewne sposobnością do lepszego zoryentowania się w programach, dążeniach i nastrojach syonistycznych. Swiatła opinia polska powinna zrozumieć jej wagę dla celów informacyjnych".

Forma artykułu spokojna, z treści przebija pewien respekt przed syonizmem, ale widać także, jak bardzo jeszcze p. sen. Koskowski wpleciony jest w koło nieskontrolowanych uprzedzeń i podejrzeń w stosunku do Żydów.

MIGAWKI.

Reymont „żydowskim" pisarzem

Tak orzekła policya w Puławach. Notujemy to, by historya o tem się dowiedziała, jacy to znawcy literatury polskiej urzędują w policyi puławskiej. Dla Reymonta jest to w istocie rzeczy obojętną rzeczą, czy go zn*ą w Puławach, wystarczy mu chyba, że go znają — w Europie.

A zresztą Reymont nie jest w Polsce odosobniony. Wszak zdarzyła się ongiś taka sama niemiła przygoda St. Żeromskiemu, który zgubił kiedyś swoją legitymacyę. Wymienił więc swoje imię i nazwisko, wychodząc z tego na pozór logicznego założenia, że to w Polsce powinno wystarczyć. Nie wystarczyło to jednak posterunkowemu w Warszawie, który zaprosił znakomitego pisarza do — cyrkułu.

Jeżeli więc Reymontowi może być zupełnie obojętnem, czy policya w Puławach Go zna, nie jest to obojętną rzeczą dla nas. Chodzi bowiem o okoliczności, wśród jakich policya stwierdziła „żydowskość" Reymonta.

Oto do Puław przyjechał młody pisarz żydowski Szloma Rozenberg, by odwiedzić swego kolegę Sz. Szeinberga, jednego z redaktorów nakładu Jaczkowskiego w Warszawie. Policyi wydawał się p. Rozenberg podejrzanym, aresztowała go i przeprowadziła ścisłą rewizyę — w palcie, marynarce, butach i skarpetkach Rozenberga. Rewizya wydała obfity wielce łup, bo odkryła nową machinacyę anonimowego mocarstwa. Wydostała mianowicie z bocznej kieszeni palta list zaadresowany do Reymonta, którego „Chłopów" p. Rozenberg tłumaczy na żydowskie dla Jaczkowskiego. Naprożno Rozenberg tłumaczył urzędującemu komisarzowi, że Reymont jest znakomitym pisarzem polskim, że jest laureatem Nobla. „Musi to być żydowski pisarz" — ironizowała policya, a w głębi duszy była przekonana, że wpadła na ślad nowego spisku żydowsko-masońsko-bolszewickiego.

Porozsyłała więc wywiady, a po kilku godzinach dopiero dowiedziała się, kto to jest — Władysław Reymont. Rozenberga uwolniono i oddano mu list.

Działo się to przed kilku dniami w Puławach, które okryły się nieśmiertelną sławą. Wdzięczną wielce będzie polska literatura policyi puławskiej za to nowe odkrycie.

Ale nie osłabiajmy wrażenia naszemi uwagami. Wystarczy sam fakt, że policya w Puławach uważa Reymonta — za żydowskiego pisarza. Assi.

KRONIKA.

Kraków, 12 marca

— **ESTONSKI ZNAWCA PRZEMYSŁU RYBNEGO.** Jak się dowiadujemy, jutro tj. w piątek przyjeżdża do Krakowa p. Weberman, członek parlamentu estońskiego, wybitny znawca handlu i przemysłu rybnego. Przyjazd p. Webermana do Polski ma na celu zbadanie warunków rozwoju rybnego przemysłu przetwórczego i organizacyi połowów na pełnem morzu. Poseł Weberman odbędzie w Krakowie konferencyę z przedstawicielami wydziału rolniczego województwa krakowskiego oraz z członkami wydziału towarzystwa rybackiego. W podróży towarzyszy p. Webermanowi naczelnik wydziału rybactwa w ministerstwie rolnictwa p. Borowika.

— **MIANOWANIE.** Minister spraw wewnętrznych zamianował p. Stanisława Wrońskiego komisarza i zastępcę okręgowego urzędu policyi politycznej w Krakowie nadkomisarzem policyi z pozostawieniem na dotychczasowem stanowisku.

— **KU UCZCZENIU Błp. WICEPREZYD. CELINY SAROWEJ** złożyli zamiast kwiatów na ręce dra Rafała Landaua: prezydyum gminy izraelickiej 300 zł, po 100 zł: Eliaszowie Kanarkowie, Rafałowie Landauowie, Regina Roth weinowa, Adolfowie Szerero wie, a po 50 zł.: Ferdynandowie Lieblingowie i Bernardowie Wachtlowie.

— **RZĄD CHCE KUPIĆ „KRAKUSA".** Jak słychać, generalna dyrekcya monopolu spirytusowego pertraktuje ze spółką akcyjną „Krakus" w Podgórzu na Zabłociu o kupno rafineryi spirytusu i fabryki wódek. Właściciele fabryki „Krakus" żądają kwoty 3 miliony złotych, zaś rząd ofiaruje im za całą fabrykę 1.900,000 złotych. Wobec tego dojście transakcyi do skutku jest bardzo wątpliwe.

— **KURS STRAŻY LEŚNEJ I POLOWEJ DLA INWALIDÓW W NIEPOŁOMICACH.** Dnia 1 września br. rozpocznie się w Niepołomicach roczny kurs straży leśnej i polowej dla inwalidów wojennych, który potrwa do końca sierpnia 1926 z 6-tygodniową przerwą w miesiącach zimowych. Kandydaci mają przedłożyć dowód inwalidztwa wojennego, dowód, że stan zdrowia jest zadawalający, że ukończyli szkołę 4-klasową ludową oraz poświadczenie nienagannego zachowania się pod względem moralnym i politycznym. Kandydaci zostaną o prowizorycznem przyjęciu zawiadomieni najpóźniej w pierwszych dniach sierpnia 1925. — O ostatecznem przyjęciu rozstrzyga komisya porady zawodowej po przybyciu kandydata na miejsce w Niepołomicach w dniu 1 września 1925. Wychowankowie kursu otrzymują bezpłatne utrzymanie, opiekę lekarską, ubranie i obuwie.

— **ZE STOWARZYSZENIA PRODUCENTÓW WODY SODOWEJ.** Dnia 8 marca bm. odbyło się walne zgromadzenie wszystkich członków Stowarzyszenia przemysł. producentów wody sodowej i napojów musujących, w którem wzięli udział członkowie krakowscy i z powiatów województwa krakowskiego. Zgromadzenie odbyło się przy udziale komisarza władzy przemysłowej Radcy Magistratu p. Klei oraz instruktora dla stowarzyszeń przemysł. radcy p. Ostrowskiego pod przewodnictwem dotychczasowego przełożonego p. Leona Schneidera.

Na zgromadzeniu tem dokonano wyborów Przełożeństwa i Wydziału stowarzyszenia na okres trzechletni.

Przełożonym został wybrany p. Leon Schneider, zaś zastępcą p. Ignacy Goldfinger.

Do wydziału weszło czterech członków wykonujących przemysł w Krakowie i czterech z prowincyi.

Olbrzymi pożar na lotnisku krakowskiem.

Spłonął hangar i sześć samolotów. — Barak z amunicyą uratowany.— Dwa tajemnicze alarmy fałszywe.

Wczoraj o godz. 2'45 popołudniu komenda lotniska wojskowego na Rakowicach zawiadomiła telefonicznie filię straży ogniowej w Podgórzu o wybuchu pożaru na lotnisku. Natychmiast dano znać o pożarze do centrali krakowskiej i w stronę Rakowic wyjechało 6 samochodów strażackich. Po przybyciu na lotnisko **straż ogniowa zastała w płomieniach cały hangar, mieszczący 6 samolotów**, a barak z amunicyą zaczął się tlić. Przystąpiono przedewszystkiem do **zabezpieczenia baraku z amunicyą, gdyż jego zajęcie się mogłoby spowodować katastrofalny wybuch, groźny dla okolicy.**

Akcya ratownicza była bardzo utrudniona, ponieważ kadzie przeznaczone na wodę były puste, a miejski wodociąg nie dochodzi do lotniska. Musiano więc użyć do gaszenia zawartości kloak, do których zapuszczono pompy pożarnicze. Po przeszło 3-godzinnej pracy zdołano uchronić barak z amunicyą tak, że tylko wrota padły pastwą płomieni, a szyby w oknach stopiły się. **Hangar spłonął doszczętnie wraz z 6 nowemi samolotami, przywiezionemi w tych dniach z fabryki do Krakowa i stojącemi w hangarze jeszcze w opakowaniu.**

Straży pożarnej, którą kierował naczelnik Obidowicz przy udziale inspektorów, pomagały oddziały wojskowe. W akcyi ratowniczej uczestniczył jeden beczkowóz, który jednak nie mógł zaspokoić zapotrzebowania wody. Pompy wskutek gryzącego kwasu kloacznego zostały zniszczone.

Na miejsce pożaru przybył dowódca obozu warownego pułk. Augustyn i komisarz rządu dr Wawrausch.

Przyczynę pożaru ustali wszczęte przez władze śledztwo. Znamiennem jest, że równocześnie z pożarem w Rakowicach, zawezwano straż pożarną na Podgórz pod pozorem, że palą się baraki wojskowego zakładu gospodarczego, a nadto przy pomocy automatu pożarnego wezwano straż na ul. Miodową. Ostatnie dwa plutony udały się na wskazane miejsca, jednak stwierdziły, **że alarmy były fałszywe.**

Rozmiary pożaru na lotnisku rakowickiem były tak wielkie, że nad miastem unosiły się olbrzymie kłęby dymu, zaś od stacyi kolejowej widać było płomienie. Na miejsce pożaru podążały tłumy publiczności.

Szkoda, jaką wskutek pożaru poniósł skarb Państwa, jest olbrzymia. Władze winny przeprowadzić energiczne śledztwo celem stwierdzenia przyczyn pożaru i wyjaśnienia sprawy fałszywych alarmów.

—o§o—

— **ŚMIERĆ STARUSZKI POD KOŁAMI TRAMWAJU.** Wczoraj o godzinie 12-tej w południe najechał tramwaj w ulicy Zwierzynieckiej na przechodzącą przez tę ulicę 63-letnią Reginę Żbikową. Koła tramwaju zmiażdżyły staruszkę, która poniosła na miejscu śmierć. Straż pożarna musiała podnieść wóz tramwajowy celem wydobycia z pod niego zwłok. Ofiara wypadku przybyła do Krakowa z Rudnów koło Tarnowa w odwiedziny do swej zamężnej córki.

Zwłoki przewieziono do zakładu medycyny sądowej.

— **ZASĄDZENI ZA RABUNEK.** Wczoraj odbyła się przed ławą przysięgłych w krakowskim sądzie okręgowym karnym rozprawa przeciwko Janowi Wilczakowi (lat 25), Łukaszowi Puskarczykowi (lat 20) i Urbanowi Warchale (lat 21) robotnikom, oskarżonym o zbrodnie rabunku, kradzieży i o nieprawne noszenie broni.

Według aktu oskarżenia, dnia 28 sierpnia

ub. r. na drodze między Lipowcem a Zarkami napadli obwinieni na jadących z targu wieśniaków Franciszka i Stanisława Sroków i pod groźbą rewolwerów zrabowali im towary oraz gotówkę. W niewielkiej odległości od Sroków jechał gospodarz Andrzej Wąsik, na którego rzuciło się kilku bandytów z tej samej szajki i oddawszy do swej ofiary kilka strzałów umknęło w niewiadomym kierunku. Wąsik wskutek odniesionej rany wkrótce zmarł.

Na wczorajszej rozprawie zeznawał poszkodowany Stanisław Sroka, który w Wilczaku rozpoznał herszta szajki. Franciszek Sroka obciążył zeznaniami dwóch dalszych obwinionych. Sędziowie przysięgli 9 głosami zatwierdzili winę wszystkich trzech oskarżonych, wobec czego trybunał zasądził Wilczaka i Warchałę po 10 lat, zaś Puskarczyka na 8 lat ciężkiego więzienia z obostrzeniami. Przewodniczył sso. Patak, wotowali sso. dr Lizak i sso. dr Wysocki, oskarżał prok. Gniewosz, bronił dr Aschenbrenner.

— ŹRÓDŁA I POCHODZENIE JĘZYKA ŻYDOWSKIEGO. Na powyższy, tak aktualny dziś temat, w związku z dyskusyą uczonych polskich w „Czasie“ o tzw. „biblii Rossiego“, pisanej literami hebrajskiemi — rzekomo dla Żydów polskich — po polsku, wygłosi w sobotę 14 bm. o godzinie 7 wiecz. p. S. M. Laser odczyt w klubie towarzyskim „Tel Awiw“, (Stradom 13).

— REDUTA WIOSENNA na rzecz żyd. Kolonii Rabczańskiej — staraniem Czytelni Towarzyskiej, odbędzie się, nie jak mylnie podano 22 bm., lecz w sobotę 21-go marca br. w salach Starego Teatru. 560

— WIELKA REDUTA na rzecz żyd. Inwalidów w sali Saskiej, dnia 28 marca 1925, będzie ostatnią piękną zabawą tegorocznego karnawału. 209

REPERTUARY TEATRÓW KRAKOWSKICH

TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO

Czwartek: pop. „Tyroń“, wiecz. „Alcesta“.

BAGATELA

Czwartek: „Żoneczka z Variete“.

TEATR OPERETKA „NOWOŚCI“

Czwartek: „Perły Kleopatry“.

REPERTUARY KIN KRAKOWSKICH

WARSZAWA: „Marynarz wbrew woli“. Obraz w 6-ciu aktach z Haroldem Lloydem oraz „Cuda głębin morza“. Oryginalny film w 6-ciu aktach.

UCIECHA: „Cyrano de Bergerac“. Dramat w 10 aktach wg dzieła E. Rostanda.

REDUTA: „Pająki Paryża“. Dramat w 10-ciu aktach z Biscotem w roli głównej.

WANDA: „Arabka“. Dramat europ.-wschodni w 8-miu aktach, z Jacobini i Liedtke w roli głównej.

SZTUKA: „Ninon, władczyni Jarmanii“. Dramat sensacyjny w 8-miu aktach z Mae Mnray. Nadprogramowo — wesoła komedya.

NOWOŚCI: „Fiołki cesarskie“. Wielki podwójny dramat z udziałem śpiewaczki franc. Maryi Truem.

Z kraju.

KŁÓTNIE MIĘDZY „PIASTOWCAMI“ — ALE NIE NA TLE IDEOWEM. Bankructwo piastowego Banku Agrarno- Przemysłowego w Warszawie, doprowadziło do wzajemnych rekryminacyi i zerwania stosunków między dwoma głównymi właścicielami tego banku — posłami Szydłowskim i Kowalczukiem.

Ponieważ obadwaj posłowie ci należą do Klubu „Piasta“ zatarg między nimi rozstrzygnąć ma partyjny sąd polubowny, na czele którego stanie podobno senator Bojko.

ZAKOŃCZENIE STREJKU LEKARZY. 10 bm. strejkujący lekarze łódzkiej kasy chorych przystąpili do pracy, zgadzając się na zlikwidowanie sporu przez delegata Ministerstwa Pracy, który w tym celu przybył do Łodzi.

ARESZTOWANIE SEKRETARZA SĄDU W WARSZAWIE. W nocy z soboty na niedzielę policya aresztowała z polecenia sędziego śledczego do spraw szczególnej wagi p. J. Luksenburga, sekretarza Sądu Okręgowego Henryka Manera. Aresztowanie nastąpiło przy ul. Marcinkowskiego Nr. 1 w mieszkaniu własnem Manera. Manera odstawiono do więzienia śledczego przy ul. Dzielnej. Oskarżony on jest o nadużycie stanowiska służbowego na szkodę Skarbu Państwa, oraz fałszowanie ksiąg Sądu Okręgowego. Aresztowanie to wzbudziło sensacyę w szerokich kołach stolicy.

Wielki proces o szpiegostwo we Lwowie

10 Ukraińców na ławie oskarzonych.

Lwów. Onegdaj rozpoczęła się przed trybunałem orzekającym sądu okręgowego karnego we Lwowie rozprawa przeciw Wasylowi Kowalence b. oficerowi U. N. R., Andrzejowi Melnykowi, inżynierowi leśnictwa, Eugeniuszowi Zyblikiewiczowi sł. praw, Irenie Wachnianinowej, żonie profesora gimnazyalnego w Przemyślu, Bohdanowi Zeelnemu, stud. techniki, Mikołajowi Bielińskiemu, gospodarzowi w Jankowcach, Michałowi Gacowi, gospodarzowi w Hłuboczku, Teodorowi Wroncowi sł. techniki, Franc. Józefowi Sztykowi (znanemu z procesu Fedaka), abitur. gimn. i Hrynkowi Łychołatowi b. oficerowi armii ukr., którym prokuratura zarzuca popełnienie zbrodni z par. 67 u. k. (szpiegostwo).

Oskarżony Łychołat na rozprawie się nie jawił. W więzieniu nabawił się suchot i wypuszczony na wolną stopę znajduje się w stanie beznadziejnym w swej rodzinnej wsi. Na wniosek jego obrońcy dra Hankiewicza trybunał zgodził się przeprowadzić rozprawę co do niego zaocznie. Przed przystąpieniem do odczytania aktu oskarżenia prokurator zawnioskował tajność rozprawy.

Mimo sprzeciwu obrony trybunał zarządził prowadzenie rozprawy przy zamkniętych drzwiach, dopuszczając 30 mężów zaufania, wśród nich sprawozdawców pism.

Trybunał odrzucił żądanie dodatkowego odczytania aktu oskarżenia w języku ukraińskim, wobec czego pierwszy oskarżony Kowalenko odmówił zeznań podając, że nie rozumiejąc aktu oskarżenia nie może się przeciw niemu bronić.

Na to oświadczenie obrona zażądała zarządzenia przerwy celem możności skomunikowania się z klieniami. Po przerwie przedstawiciel ławy obrończej oznajmił, że oskarżeni trwają przy żądaniu dodatkowego odczytania aktu oskarżenia w języku ukraińskim, gdyż rzekomo nie rozumieją języka polskiego. Po dłuższej naradzie trybunał zgodził się na to, ale tylko co do trzech oskarżonych, których nieznajomość języka polskiego zdaje się nie ulegać wątpliwości a to dla Kowalenki, obywatela Ukrainy oraz obydwu włościan. Na tem rozprawę odroczono.

LEGALIZACYA „TARBUTHU“ WE LWOWIE. W tych dniach województwo lwowskie zatwierdziło statut hebrajskiej organizacyi oświatowej „Tarbuth“ we Lwowie.

Z DNIEM 22 LUTEGO 1925 ZWINIĘTO czasowo agencyę pocztową 2 stopnia Sól pow. Żywiec Wojew. Krakowskie włączając okręg doręczeń agencyi do zamiejscowego okręgu doręczeń urzędu poczt. Rajcza k. Żywca.

Ze świata.

NOWA KSIĄŻKA LENINA. Sowiecki urząd wydawniczy (Gosizdat) wydał nowe nieznane dotychczas dzieło Lenina pt. „Krok wprzód i krok w tył“. Książka ta napisana była jeszcze w 1904 r., obejmuje ona wszystkie rozbieżności wynikłe na drugim zjeździe partyi. Udawadnia w niej Lenin dlaczego utworzył frakcyę przeciw mieńszewikom, oraz dlaczego tworzenie frakcyi wewnątrz partyi bolszewickiej jest niemożliwe. Istnieje ogólne przypuszczenie, że ostatni rozdział tej książki dorobił po śmierci Lenina Zinowjew, jako argument w walce przeciw trockizmowi.

SZKOŁA ISADORY DUNKAN W MOSKWIE. Przed miesiącem szkoła taneczna Isadory Dunkan, która jak wiadomo, stale przebywa w Moskwie, z powodu braków środków materyalnych została wzięta na utrzymanie rządu sowieckiego. Już po kilku tygodniach odczuła Dunkan skutki tego utrzymania. Oto władze przeprowadziły rewizyę, która stwierdziła, że w szkole Dunkan istnieją „nienormalności“ natury politycznej w kierunku wychowywania tancerek. Zauważono również braki w kasie szkolnej. Według orzeczenia komisyi kontrolującej rewolucyjna szkoła Dunkan zostanie zreorganizowana. Rozczarowanie słynnej niegdyś tancerki do komunistów nastąpiło zapóźno.

SZTUKA NIEMIECKA W SOWIETACH. W tych dniach otwarta zostanie w Moskwie wielka wystawa obrazów i architektury niemieckiej. Około 600 eksponatów, zawierających dzieła najrozmaitszych kierunków od konstruktywizmu i ekspresyonizmu, kończąc na realizmie i sztuce politycznej tj. agitacyjnych plakatach znajduje się już w drodze z Niemiec do Rosyi.

SOWIECKIE ODZNACZENIE POSŁA KRÓLIKOWSKIEGO. W ślad za Dąbalem uzyskał i poseł Królikowski odznaczenie sowieckie. Oto jego imieniem nazwano w Kijowie pewien klub robotniczy. W ubiegłym tygodniu klub ten obchodząc uroczystość 7-ej rocznicy czerwonej armii przybrał powyższą nazwę.

Przegląd gospodarczy

WYJAŚNIENIE MINISTERSTWA KOLEI W SPRAWIE LISTÓW PRZEWOŻOWYCH. Z Warszawy piszą nam: Do ministerstwa Kolei nadchodzą zażalenia, iż do stacyj granicznych nadchodzą od dłuższego czasu przesyłki z Polski za listami przewozowemi, na których nalepiane bywają kartki kolorowe. Na kartkach tych zwykle bywa zamieszczone oświadczenie nadawcy co do załatwienia formalności celnych na pewnej stacyi granicznej wraz z podaniem nazwiska osoby, upoważnionej do obecności przy ocleniu towaru.

Nalepinie takich kartek nie jest dozwolone — ponieważ list przewozowy jest dokumentem i zgodnie z przepisami nie może mieć formy, któraby umożliwiała dokonywanie w nim zmian, niedających się zauważyć odrazu. Kartki takie wreszcie mogłyby być nalepiane również przez osoby postronne oraz usuwane bez pozostawienia śladu po sobie.

Zdarzył się np. wypadek, że według wskazań na pewnej takiej kartce, upoważniono zainteresowaną firmę spedytorską do czynności celnych, tymczasem zgłosiła również do tego pretensye inna firma na mocy pisma nadawcy. Bywa także, iż listy przewozowe zawierają wskazówki stron, pisane ołówkiem zwykłym lub atramentowym przez różne nieuprawnione osoby, co może narazić koleje na poważne straty, w razie zgłaszania reklamacyj, wynikających z przewozu.

Wobec oczywistych nadużyć z kartkami zakazane jest przyjmowanie listów przewozowych z kartkami, nalepionemi przez nadawców. Również nie będą przyjmowane dokumenty, sporządzane rozmaitemi charakterami pisma z poprawkami i podskrobywaniem tekstu bez każdorazowego wznowienia ich za podpisem nadawcy(!)

PODPISANIE TRAKTATU HANDLOWEGO POLSKO- WĘGIERSKIEGO. W tych dniach wyjechał powtórnie do Budapesztu naczelnik wydziału handlu zagranicznego w Min. Przem. i Handlu p. Otton Węcławowicz w celu ostatecznego zakończenia i podpisania traktatu handlowego z rządem węgierskim.

OCHRONA DROBNYCH DZIERŻAWCÓW. Drobni dzierżawcy gruntów podpadający pod przepisy

ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. o ochronie drobnych dzierżawców mogą być eksmitowani z użytkowanych gruntów jedynie na podstawie wyroków sądowych w wypadkach niedopełnienia warunków przewidzianych w przepisach wspomnianej ustawy. Przepisy powyższe obowiązują do 1 października 1930 r. Stronnictwa ludowe „Wyzwolenie i Jedność ludowa" opracowało projekt ustawy zmierzający do uwłaszczenia tej kategoryi rolników, analogicznie jak to się stało z długoletniemi dzierżawcami drobnymi gruntów na terenie województw wschodnich.

—o-o—

Akcye bankowe, handlowe i przem.

	Transakcye	
	10 III.	11 III.
Polski Bank Przem. I-VII	0·34	0·33—0·36
Bank Hipoteczny	—	—
Bank Małopolski	—	—
Ziemski Bank Kredyt.	0·17—0·18	0·16
Powszechny Bank Kred.	—	—
Bank Komercyalny I—IV	—	—
Bank Zw. Sp. Zarobkow.	12·75	13·00—13·10
Polskie Tow. Handl.	0·31—0·32	—
Handl. Sp. akc. „Impex"	—	—
„Pharma" Mag. Jawornicki"	1·00	1·00
Tow. han. Bracia Rolniccy	—	—
„Polski Gleb"	0·26	—
Żegluga Polska	—	0.10
Zieleniewski I—IV	—	12·80—13·25
H. Cegielski, Poznań	0·62—0·63	0·61—0·63
Parowozy I—V	—	0·70
„Automotor" fabr. samoch.	—	—
„Lemiesz" fabr. masz. roln.	—	—
Modrzejowskie Zakł. G. H.	—	—
„Trzebinia" żel.	0·64—0·65	0·65—0·69
Zakłady amunic. „Pocisk"	—	—
„[illegible]" fabryka cemen.	16·00	16·00
[illegible]zańskie Zak. Gór. S. A.	4·65—4·70	—
„Tepege" Tow. dla prz. gor.	1·40—1·55	1·55—1·60
Polska Nafta	—	0·62
„Pokucie" Naft. Sp. akc.	—	—
„Oikos" T. A.	—	—
„Strug" Przem. drzewny	0·70	—
„Fezet" Powsz. zakł. bud.	—	—
Syndykat koszyk. krakow.	—	0·10
Fabr. przet. d. w Trzebini	—	7·25
„Azot" I—IV.	—	0·52
„Kefochemia"	—	—
„Krakus" Przemysł spir.	—	0·98—1.00
Fabr. cukru w Chodorowie	4·60—4·70	4·70—4·75
Cukrownia Chybie I.	0·60	—
A. Piasecki	1·75	—
Fabr. porcel. w Ćmielowie	—	—
Elektr. w Sierszy I-IV	—	0·24
S. W. Niemojowski	—	—
Fabr. kapeluszy w Myślen.	—	——

Giełda warszawska z dnia 11 b. m. (PAT) Cyfry w złotych. Dolary Stanów Zjedn. tranz. 5·17 — bon, złote — — — — pożyczka złota 540 milionówka — — pożyczka dolarowa 5.59

Czeki. Belgia tranz. 26·[illegible] — Holandya tranz. 207·00 Londyn tranz. 24·75 Nowy Jork tranz. 517 — Paryż tranz. 26·[illegible] Praga tranz. 15·40 — Szwajcarya tranz. 99·75 Wiedeń tranz. 7·2[illegible] Włochy tranz. 21·29

Giełda warszawska z dnia 11 b. m. (PAT) Akcye. Cyfry w złotych. Bank Małopolski Kraków — — Bank Przemysłowy Lwów 0·30 Bank Zw. Sp. Zar. Poznań 12·40 [illegible] 0·— — — — — Wilno 0·22 — — Cukier Warszawa 3·60 — — — Cegielski 0·60 — — Ursus 1·95 Parowozy 0·62 — — — Zawiercie 19·60 Żegluga 0·[illegible]0 Polska Nafta 0·— Siła i Światło 0·46 — — Chmielów 0·59 Starachowice 2·20 — — — Pocisk ·— — Zieleniewski 13·— Żyrardów 12·35 Chodorów 0—

Giełda wiedeńska z dnia 11 b. m. (PAT) Dewizy. Amsterdam 28[illegible] Zagrzeb [illegible] Belgrad 115[illegible] Berlin 16870 Bruksela 3[illegible]22 Budapeszt 98— Bukareszt 3[illegible] [illegible]tiania 10[illegible]30 Kopenhaga 12[illegible]80 Londyn 33[illegible]7 — [illegible] 10060 Medyolan 2904 Nowy Jork 70[illegible] Paryż [illegible] Praga 2104 Sofia 515 Sztokholm 19120 Warszawa [illegible] 13676 Zurych 13666 Dolary 70460 Belgijskie [illegible] angielskie 3[illegible] duńskie 12[illegible]0 marki niemieckie [illegible] Cegielskie [illegible]69 — francuskie 3[illegible]0 holenderskie 2[illegible]0 — włoskie 2[illegible] jugosłowiańskie 11[illegible]0 norweskie 10[illegible] polskie 13640 — 13640 rumuńskie [illegible]35 szwedzkie 18[illegible] — szwajcarskie 13[illegible]40 hiszpańskie 9910 czeskie 2[illegible]94 węgierskie 9[illegible]40 tureckie [illegible]—.

Papiery lokacyjne. Austr. renta kor. 4% rent[illegible] lutowa 4% losy tureckie 4[illegible]1 — Bodenkredit 220 — austr. zakł. kred. 15[illegible]1 — koleje austr. [illegible]00 [illegible] [illegible] 8[illegible]0 Alpiny 3[illegible]0 Zieleniewski 1[illegible]0 — [illegible] — Galicja 1200 — — [illegible] 52[illegible] Bank małopol. —· Bank hipot. 7·7 Portland cement 0·— — Nafta 100 — — Browary lwowskie — Tepege 20½ —

Zurych, 11. 3 PAT. Paryż 26.80, Londyn 24.79 i pół, Nowy Jork 25.19 i pół, Belgia 26 i jedna czwarta, Włochy 21.30, Hiszpania 73.70, Holandya 207.45, Berlin 1.23,7, Wiedeń 73.30, Sztokholm 140 i jedna czwarta, Oslo 79.35, Kopenhaga 93, Sofia 380, Praga 15.45, Warszawa 99.50, Budapeszt 0.72, Białogród 8.40, Ateny 8, Konstantynopol 2.60, Bukareszt 2.55, Helsingfors 13.10, Buenos Aires 193 i trzy czwarte. Tendencya spokojna.

Szwecya wobec otwarcia uniwersytetu hebrajskiego

Prócz Becka wyjeżdża prof. Frankel i rabin Ehrenpreis

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 11. 3. (M) Żat donosi ze Sztokholmu: Akademiia królewska w Szwecyi wydelegowala profesora Becka, znakomitego uczonego i redaktora dziennika „Svenska Tageblade" na uroczystość otwarcia Uniwersytetu hebrajskiego w Jerozolimie.

Starodawny uniwersytet szwedzki w mieście Lund upoważnił profesora Franlka do reprezentowania tego uniwersytetu na uroczystości jerozolimskiej. Również gmina żydowska w Sztokholmie wydelegowała nadrabina Szwecyi **Dra Ehrenpreisa** na uroczystość otwarcia Wszechnicy jerozolimskiej.

——

Porażka Coolidgea w senacie

(Telefonem od naszego korespondenta)

Wiedeń, 11. 3 (D.) Z Waszyngtonu donoszą: Prezydent Coolidge poniósł wczoraj pierwszą poważniejszą porażkę w senacie. Senat odrzucił 41 głosami przeciw 39 zatwierdzenie Warrensa na generalnego prokuratora. Pierwsze głosowanie, jakie się odbyło po godzinnej dyskusyi dało rezultat 40 przeciw 40, tak, że wiceprezydent Daves gdyby był obecny byłby umożliwił uniknięcie porażki. Niekorzystny wynik głosowania spowodował fakt, że jeden z demokratów zmienił stanowisko. Daves przybył zapóźno, już po drugiem głosowaniu.

Złote amerykańskie do Niemiec

Now yJork, 11. 3 PAT. Federal Reserve Bank wysłał wczoraj do Reichsbanku w Berlinie dwa i pół milionów dolarów w złocie. Suma ta jest tylko częścią wielkiego transportu złota, zakupionego dla Reichsbanku.

Budżet niemieckiej marynarki

Berlin, 11. 3 PAT. Komisya budżetowa reichstagu prowadziła dyskusyę nad budżetem niemieckiej marynarki wojennej. Komuniści wypowiedzieli się przeciwko wydatkom na marynarkę, póki w Niemczech rządzić będzie burżuazya. Socyalni demokraci krytykowali budżet wskazując, że flota niemiecka jest zamała, aby mogła posiadać wartość bojową, utrzymanie jej jednak wymaga większych kosztów finansowych. Admirł Zenks odpowiedział, że preliminowane wydatki mają na celu podtrzymanie warsztatów okrętowych i wyszkolenie pewnej ilości marynarzy. Flota niemiecka — mówił admirał — ma za zadanie ochronę wybrzeży niemieckich i neutralności kraju. Komisya przyjęła wszystkie pozycye budżetu zawierające wydatki na budowę nowych statków, ich utrzymanie, na utrzymanie warsztatów okrętowych w Wilhelmshafen oraz arsenału w Kilonii, jak również warsztatów dla wyrobów torped.

Ułatwienie w obrocie dewiz w Austryi

(Telefonem od naszego korespondenta)

Wiedeń, 11. 3 (D.) Słychać, że w najbliższym tygodniu, jeszcze przed wyjazdem do Londynu austryackiego ministra skarbu, pojawi się rozporządzenie rządowe, przyznające znaczne ułatwienia w obrocie dewiz. Idzie tu w szczególności o zniesienie zakazu wywozu koron i zakazu udzielania kredytu zagranicznego w koronach.

Dzisiaj przemówi Chamberlain

Londyn, 11. 3 PAT. Wolff. Dyplomatyczny sprawozdawca Daily Mail pisze, że w kołach dobrze poinformowanych krążyła wczoraj pogłoska, iż Chamberlain wobec tego, że był zmuszony zakomunikować Herriotowi, że Wielka Brytania i Dominia nie przyjmą zwykłego paktu bezpieczeństwa między Anglią, Francyą i Belgią, podejmie się na jutrzejszem posiedzeniu rady Ligi narodów uczynienia propozycyi co do obszerniejszego układu.

Francya stanowczo za protokołem

Paryż, 11. 3 PAT. Herriot wczoraj o godzinie 10 wieczorem zawezwał wszystkich swoich współpracowników i przyjaciół politycznych na Quai d'Orsey. Oprócz kilku ministrów obecni byli Paul Boncour, Jouvanel, Loucher i Laroche. Herriot pragnął jeszcze raz omówić stanowisko Francyi wobec sesyi rady Ligi narodów. Konferencya trwała do północy. Omówiono wszystkie punkty zaofiarowane Francyi, tudzież wartość układu trzech albo czterech mocarstw w sprawie bezpieczeństwa. Konferencya zadecydowała, że Francya powinna się stanowczo trzymać protokołu genewskiego.

Po I-ej Wszechpolskiej Konferencyi Syonistycznej

W 1-szej Wszechpolskiej Konferencyi syonistycznej brało udział 219-tu delegatów z prawem głosu (między nimi 119 z b. Kongresówki, 43 ze Wschodniej Małopolski, 42 z Zachodniej Małopolski i 15 z Okręgu Wileńskiego) z głosem doradczym 86-ciu (6 członków Komitetu Wykonawczego, 21 członków Rady naczelnej, 28 członków Centralnych Komitetów i 31 posłów i senatorów) ogółem 305 przedstawicieli.

Burza w szklance wody

Berlin, 11. 3 PAT. Vossische Zeitung donosi z Kowna, że zawarcie konkordatu między Stolicą Apost. a Polską wywarło wielkie wrażenie na Litwie, ponieważ konkordat ten przyłącza Wilno do polskiej administracyi kościelnej. W niedzielę odbyła się w Kownie wielka manifestacya, skierowana przeciwko Polsce i Watykanowi. W największej z tych manifestacyi na placu Ratuszowym wzięło udział około 5000 osób. Prasa kowieńska w dłuższych artykułach występuje przeciw Polsce i Watykanowi. Na wiecach protestacyjnych uchwala się żądanie zerwania stosunków z atykanem i wydalenia przedstawiciela papieskiego na Litwie oraz odwołania posł litewskiego przy Watykanie. Frakcya socyalistyczna wysunęła w sejmie litewskim interpelacyę do rządu z zapytaniem, czy rząd uważa za właściwe dalsze utrzymywanie stosunków z Watykanem.

Bułgarya chce powiększyć armię

Sofia, 11. 3 PAT. Prezydent ministrów Cankow przedłożył międzykoalicyjnej komisyi kontrolnej memoryał z prośbą o podwyższenie siły zbrojnej o 4.000 żołnierzy. Cankow uzasadnia swą prośbę tem, że powiększenie siły zbrojnej jest potrzebne na utrzymanie porządku wewnątrz kraju, szczególnie z powodu wichrzeń komunistycznych. Komisya kontrolująca odesłała prośbę Bułgaryi do rady ambasadorów.

Śniegi w północnych włoszech

Rzym, 11. 3 PAT. Z górnych Włoch donoszą o dużych zimnach. W Mantui spadł silny śnieg. W Domodosola został dom, w którym mieszkało 5 robotników zasypany lawiną. W Wenecyi szalała śnieżyca. Barka, którą jechało 40 ludzi, przewróciła się a jadący wpadli do wody. Zdołano ich z wody wydobyć.

Doniosłe odkrycie archeologiczne w piramidach

Berlin, 11. 3 PAT. Berliner Tageblatt donosi o odkryciu archeologicznem w piramidach. Nowy grób znajduje się u końca korytarza długości 150 stóp. W grobie tym znaleziono trumnę alabastrową. Obok trumny znajdowała się tablica z napisami, wśród których odczytano napisy Fenefru Szofin, pierwszego króla II. dynastyi, przodka dynastyi Cheopsa. Według wszelkiego prawdopodobieństwa idzie tu o grób członka rodziny królewskiej względnie jakiegoś dygnitarza, choć nie jest wykluczonem, że w grobie tym spoczywa sam. król. Di Gardiner, znany egiptolog oświadczył, że grób ten pochodzi z czasu, w którym wznoszono piramidy. Król Feneferu prawdopodobnie jest pochowany koło piramidy Meidum. Niezależnie jednak od tego, czy ma się do czynienia z grobem króla, czy też dygnitarza, odkrycie jego jest bardzo ważnem zdarzeniem.

Grobowiec księżniczki

(Telefonem od naszego korespondenta).

Wiedeń, 11. 3 (D.) Donoszą z Bostonu: Znany egiptolog dr Jerzy Reisner oświadczył, że nowo odkryty grób w Egipcie jest prawdopodobnie grobem księżniczki Nebti Sofru, a nie samego Faraona. Grobowiec jest znakomicie zachowany. Szczegółowych badań jeszcze nie zdążono przeprowadzić.

Otwarcie Oddziału

Salamandra

MARKA SALAMANDRA

ODDZIAŁY:

LWÓW
KATOWICE
GDAŃSK
WIEDEŃ
CZERNIOWCE
BUDAPESZT
BUKARESZT
ZAGRZEB
BELGRAD
SOFIA

Nastąpi w sobotę 14 marca br.

MARKA SALAMANDRA

ODDZIAŁY:

PRAGA
BERLIN
MONACHIUM
TRYJEST
GENUA
MEDJOLAN
FLORENCJA
ZURYCH
AMSTERDAM
i.t.d.

PRZEWODNIK HANDLOWY.

Artykuły apteczne

DROGUERYA
EDMUNDA KURTZA Kraków Wolnica 5
poleca artykuły apteczne i toaletowe po cenach przystępnych.

Artykuły gospod.

Urządzenia kuchenne, domowe i różne nowości
A. SATTLER
GERTRUDY 34.
Tel. 4162. Tel. 4162.

Elektrotechnika

„LUX“
Kraków pl. Dominikański 2
Urządzenia elektr.
Wszelkie naprawy
Sprzedaż materyałów
Porady i kosztorysy bezpłatnie.
Telefon Nr. 3336.

Firanki

od najskromniejszych do najwspanialszych, portyery madrasowe zagr. po cenach fabrycznych hurtownie i detalicznie poleca firma
Lipschütz i Weitz, Grodzka 71

FUTRA

ZAKŁAD KUŚNIERSKI
M. ROTBLUM
UL. FLORYAŃSKA 8.

FORTEPIANY

FORTEPIANY
PIANINA
FISHARMONIE
Skład
HELENA SMOLARSKA
Kraków
Szewska 9. Tel. 4365
Sprzedaż na raty do 10 miesięcy.
Wybór olbrzymi

Galanterya

BAZAR WENECKI
Kraków, Rynek gł. 11
poleca w wielkim wyborze korale, branzoletki, broszki, artykuły podarunkowe hurtownie i częściowo.

Meble

Meble stylowe luksusowe biurowe, dekoracye wnętrz poleca H. Pieszowski, Kraków, Mały Rynek 2. Telefon 41.6.

Maski

balowe i charakterystyczne, ordery kotylionowe.
Wiktor Wanderer, Kraków, ulica Szewska L. 21.

Papier

Grünspan & Gerber
fabr. skład papieru i tektur
Plac Nowy 7. — Tel. 4400.

Nacz. kuchenne

JÓZEF FERTIG
Kraków, ul. Szewska 5. Tel. 3214
poleca hurtownie i częściowo naczynia kuchenne i restauracyjne (garnki, rondle od pół—100 l.) marki **SFINX**

Nakrycia stołowe Alpacca
Wyroby stołowe **Henkelsa.**
Okucia meblowe i budowlane po cenach konkurencyjnych.

Porcelana

Porcelanę, kryształy, szkło i lampy poleca
H. Statter Kraków ulica Grodzka L. 39.

Radio

RADJOSWIAT
Kraków, Grodzka 32
Wszystko na składzie po najtańszych cenach.

„UNIWERSUM“ biuro inżynierskie, Kraków, ul. św. Marka 25 poleca w wielkim wyborze radioaparaty odbiorcze, lampki katodowe i części składowe

Szkło

Szlifiernia szkła i luster **K. Weroniecki,** Kraków, pl. Szczepański L 7. Lustra meblowe, szyby automobil. i latarń, szyby lustrowe okienne półlustrowe i ornamentowe. Odnawia stare lustra

Pierwsza małop. fabryka zwierciadeł i szlifiernia szkła Sp. z ogr. odp. Kraków Grodzka 60, Tel. 40 8 i 42 , poleca szyby i lustra szlifowane po cenach przystępnych

Spedycya

Cracovia Sp. transportowa biuro spedycyjne ul. Grodzka 60. Tel. 4078.

Szlifierz

SPECYALISTA
szlifier. ... obiera fachowo wg ... lepsze brzytwy od 5—7 ... YSZKOWSKI
Kraków, ...owska L. 40

Węgle

Węgiel śląski krajowy i dąbrowiecki dostarcza wagonowo
POLSKA SP. WĘGLOWA,
ul. Andrzeja Potockiego 3
Tel. 4075. Tel. 4075.

Złoto, srebro

Wielki wybór!
Zegerki, brylanty, perły,
i wyroby srebrne najtaniej poleca:
GOLDSTEIN i GRÜNBERG
Kraków, ul. Bożego Ciała róg Dietla 4

DANCINGI DOMOWE
urządza światowej marki
GRAMOFON „His masters voice“
„GŁOS SWEGO PANA“

Gramofon ten najnowszej konstrukcyi (system RADIO z podkładką mikrofonową) uznany przez pierwszorzędnych znawców całego świata za najlepszy.
Wzorowa reprodukcya bez szmerów.
Wielki wybór płyt, również żydowskich i hebrajskich kantorów: ROZENBLATTA KWARTINA SIROTY.

THE GRAMOPHONE Co, Limited, LONDON.
Jeneralny reprezentant na Polskę:
JÓZEF WEKSLER
Kraków, Floryańska 25. **Lwów,** Sykstuska 2.

Kasyno w Soppotach

otwarte przez cały rok

Rouletta-Baccara

Gra odbywa się na guldeny gdańskie (25 guldenów = 1 funtowi angielskiemu)
Informacye o podróży w Warszawie.
Telefon 157-31
i za pośrednictwem biura podróży
Kasyno w Soppotach
Wolne miasto Gdańsk

Drobne ogłoszenia

Do modniarstwa poszukuje się wykwalifikowanej panienki. Warunki dobre. Informacyi udziela Wilkowa, Pawia 20 w godz. popoł.

Praktykanta lub praktykantki, przyjmie zaraz firma Zygmunt Reich, Sienna 1. Zgłoszenia tylko w prywatnym mieszkaniu, Dietlowska 79, II. p. ...ic. między godz. 7-9 wiecz. 569

Większą ilość skrzyń sprzeda firma „Orzeł“ S. A. Librowszczyzna 3. Tel. 45-95.

Symbole nie sympatyczne?
Żółte lub czerwone złoto jest jak ogień w ustach, szpetne
Białe złoto — Białe zęby
żądajcie u pp. lekarzy dentystów
Białe złoto 22 k. Barona
zastępuje drogą platynę.
Skład główny:
Rafinerya Barona **Warszawa,** Królewska L. 39.

BIURO POŚREDNICTWA PRACY

przy Związku Zrzeszeń Społecznych utrzymujących żydowskie szkoły w Polsce
komunikuje że na przyszły rok szkolny będzie wakować w szkołach średnich, należących do Związku szereg posad kierowniczych, jakoteż posad nauczycielskich dla wszystkich przedmiotów (także i języka hebr.) Kandydaci(ki) na posady zechcą wnieść podania z dokładnym opisem swych dotychczasowych studyów, oraz ewent. praktyki nauczycielskiej na adres biura w Łodzi, Magistracka 7a, najpóźniej do dnia ... ...etnia br. — Pierwszeństwo mają siły z egzamin[em] nauczycielskim, jakoteż z praktyką nauczycielską.
Kandydaci(ki), mogący wykładać po hebrajsku zechcą specyalnie to podkreślić.
Do podań należy załączyć znaczek poczt. na odpowiedź.

Nakładem Gal. Sp. Wydawn. Red. Nacz. Dr. Ign. Schwarzbart. Red. odp. Dawid Laser. Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 7